

KÜLTÜR COĞRAFYAMIZDA NEVRÛZ

*Susam (u) sünbül ü reyhan
Şakayık lale (vü) nu'man
Münevver bağ ile bostan
Nevruz mübarek-bad*

*Çiçek(ler) çıktı budagdan
Yemiş(ler) kudret-i hakdan
Kokular kildi uçmagdan
Nevruz mübarek-bad*

(Şeyh Zade Abdürrezzak Bahşı)

Milletleri millet yapan unsurların başında dil ve din gelmektedir. Örf, gelenek ve töreler de bu unsurlar arasında çok önemli görevler üstlenmiştir.

Nevrûz, milletimiz arasında asırlardır kutlanan gelenek ve töre bayramlarının Hıdrellezle birlikte en önemli kültür bayramı ve kendi coğrafyamızın bir tür yılbaşı törenidir. Milletimizin adım attığı her merkezde Nevrûz'a ait bir ize rastlanması, bu bayramın eski bir kültür kodu olarak kabul edildiğini ve en eski Türk bayramlarından biri olarak kutlandığını ortaya koymaktadır.

Nevrûz, tabiatın yeniden canlandığı ve bahar muştusunun yaşandığı günlerde kutlanılan millî motiflerle örülü bir töre, bir toy, bir şölendir. Bu gün, güneşin Koç burcuna girdiği gündür. Tarihî geleneklerimiz içerisinde üç bin yıldır var olan Nevrûz, Türkistan'dan Anadolu'ya devam eden yolculuğumuzda bizimle yoldaş olmuş töre bayramlarımızdan biridir.

Milletimizin İslamiyet'i kabul etmesinden sonra İslami motifler kazanan Nevrûz kutlamaları, Hazreti Peygamber'in peygamberliğinin başladığı gün, Hazreti Ali'nin doğduğu ve Hazreti Fâtıma'yla evlendiği gün olarak da kabul edilmiştir.

Altı yüz yıllık bir dönemde binlerle ifade edilen şair yetiştiren edebiyatımızın geleneği içerisinde Nevrûz'la ilgili çok sayıda şiir söylenmiştir. Nevrûz'la ilgili bu şiirler şairlerimizin halktan uzak olmadığını, halkın duygu ve düşüncelerini yansıttığını bir kez daha ortaya koymaktadır.

Nevruzun bayram olarak Anadolu'da ilk kutlandığı yerlerden biri Kütahya'dır. 14. asrın usta şairi Kütahyalı Şeyhoğlu Mustafa, 1350'li yıllarda yazdığı eserlerinde Nevrûz'dan şöyle bahsetmektedir:

“Nevrûz bayramı âşıkların ve gönül adamların meclisinde kutlanır. Bu bayramı kutlayanın gündüzü Nevrûz, gecesi Kadir ve Berat kandilidir.”

*Âşık u rindâne gelgil kim bu meclis rindinün
Günleri nevrûz-ı ıyddur dünleri Kadr u Berat
(Şeyhoğlu Mustafa)*

On beşinci asırda Germiyan/Kütahya coğrafyasının yetiştirdiği en büyük Tıp doktoru ve divan şiirinin kurucu şairi olan Şeyhî, Germiyan Beyi II. Yakup Bey için yazdığı kasidesinde Nevrûza

saygı ve hürmet göstermekte, bu günleri mutluluk günü olarak gördüğünü ifade etmekte ve bayram olarak nitelemektedir:

*Pîrûz dur bu rûz u hümâyûndurur bu dem
Kim hem-dem oldu ıyd ile Nevrûz-ı muhterem
(Şeyhî Hekim Sinan)*

Nevrûz bayramı, bugün sınır tanımayarak çok geniş bir Türk coğrafyasında kutlanmakta ve edebî metinlerde işlenmektedir. Milletimizin köklerinden, kültüründen ve tarihinden kaynaklanan Nevrûz bayramı, her yönüyle bize ait gelenek ve göreneklerle zenginleşmiştir.

Yaşadığı her coğrafik alanı etkileyen milletimiz; idrak gücünün, şuurunun ve ruhundaki aksiyonun sağladığı verilerle, öz ve cevherindeki sihir ve cazibeyi asla kaybetmemiş, bünyesine aldığı her yeni unsurla eski kültür dinamiklerini ihtişamlı bir senteze ulaştırmayı başarabilmiştir.

Dünyaları ve asırları bu kadar farklı olan şairlerin aynı ortak duyguları ifade etmeleri, Nevruzun kültür ve edebiyatımızdaki yerini ve önemini göstermektedir.

Asırlardır Azer, Kazak, Kırgız, Özbek, Türkmen, Uygur ve diğer Türk boyları tarafından bir bayram günü olarak kabul edilen Nevruzun samimi duygularla kutlanması geleneklerimizin muhafazası açısından önem arz etmektedir. Bu bayramın Germiyan oğullarından beri Kütahya'da da kutlandığını hatırlayarak şehrimizin birlik ve beraberliğine yapacağı katkıyı unutmadan Nevrûz'u aslına uygun olarak kutlamalıyız.

Millî geleneğimizin yarattığı sevgi ortamıyla bir ümit günü olan Nevrûz, bundan sonra da kültürel yapı taşlarımızdan biri olarak kutlanacak, birlik ve beraberliğimize katkı sağlamaya devam edecektir.

Ülkemizin her bir koldan, içten ve dıştan kuşatıldığı bu dönemde bizi bir araya getiren Nevrûz günlerini saygı ve sevgiyle kutlamalı, birlik ve beraberliğimize vesile etmeliyiz.

BM Genel Kurulu tarafından, 2010 yılından beri Dünya Nevruz Bayramını Merhum M. Akif Ersoy'un şiiri ile kutlamak isterim.

*İhtiyar amcanı dinler misin, oğlum, Nevruz?
Ne büyük söyle, ne çok söyle, yiğit işte gerek
Lafı bol, karnı geniş soyları taklit etme
Sözü sağlam, özü sağlam, adam ol, ırkına çek.*

Hepiniz saygıyla selamlıyorum.

Prof. Dr. Remzi Gören
Rektör